

КИЇВСЬКИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
УДОСКОНАЛЕННЯ ВЧИТЕЛІВ
ІМ. БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Олександр Кочерга

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДИТИНИ

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Київ • 1998 рік

ББК 88.8

К75

Кочерга О.В. Розвиток, творчих здібностей дитини.
Київ, „Навчальні посібники“, 1998. — 79 с.

У навчальному посібнику розглядаються психологічні питання генезу задатків людини, фактори, що впливають на їх дієздатність, а також засоби профілактики негативного впливу на майбутні здібності. Дається характеристика перших кроків дитини до перетворення задатків на здібності в освоєнні світу дорослих. Навчання розглядається як спосіб пізнання і відкриття світу та кроки до майбутньої творчості.

Призначається вчителям початкових класів, вихователям дошкільних освітніх закладів і тим, хто цікавиться проблемами розвитку таланту.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Віктор Слюсаренко — професор, доктор педагогічних наук
(голова),

Секція психологічних наук:

Сергій Максименко — професор, доктор психологічних наук,
дійсний член АПН України

Іван Бех — професор, доктор психологічних наук

Сергій Болтівець — доцент кафедри психології, кандидат
педагогічних наук

Віктор Клименко — професор, кандидат психологічних наук

Олена Кононко — доцент, кандидат психологічних наук

Віра Кузьменко — доцент, кандидат психологічних наук

Рецензенти:

Віктор Клименко — професор, кандидат психологічних наук

Ірина Маруненко — доцент, кандидат біологічних наук

Редактор:

Галина Бондаренко

*Рекомендовано науково-методичною радою Київського
міжрегіонального інституту удосконалення вчителів
ім. Бориса Грінченка*

ISBN 966-7301-23-0

ВСТУП

Здібності людини в сучасному світі впливають на розвиток наукової, економічної, політичної думки. Непересічність людини як творчої особистості сьогодні виступає як реальний потенціал розвитку будь-якої країни світу, своєрідна запорука її процвітання та могутності. Тому високорозвинені країни докладають певних зусиль в підвищенні свого творчого потенціалу.

Уряди провідних країн світу відреагували на цю проблему розробкою програм реформ підвищення якості шкільної освіти : «Модель освіти для XXI століття» (Японія), «Освіта для XXI століття» (Німеччина), «Освіта майбутнього» (Франція), «Освіта американців у XXI столітті» (США). Розробляються програми пошуку творчих резервів людини, шукають шляхи розвитку творчих здібностей та можливості їх реалізації.

Але де, коли, за яких обставин найкраще розвиваються творчі здібності? Де той Архімедів «важіль», спираючись на який як на тверду опору задатків, учитель перетворює їх у творчі здібності, реалізуючи їх в таланті людини?

Наші дослідження говорять, що «важелем», безперечно, виступає навчальна діяльність учня в початковій школі. При умові, коли враховується попередній досвід діяльності дитини. Тобто мова йде про учня, який почав діяти не тільки з приходом до початкової школи, діяв і раніш, що утворює єдину цілісність і неперервність процесу розвитку його здібностей.

Сучасний вчитель початкової школи часто не уявляє, що відбувалося з задатками і здібностями учня до приходу його до школи. Діючи за відомим принципом нашої системи освіти: «Забудьте все, чого вас вчили, будемо вчитись спочатку».

Психологічні і педагогічні дослідження вказують, що підвалини діяльної людини завершують закладатись і зцементовуватись саме в початковій школі.

На цей процес впливають такі фактори: а) сім'я, б) оточення — сила двору, в) система початкової освіти. Ми зупинимось саме на останньому.

Традиційно склалось так, що результатом будь-якого навчання є сума здобутих знань, вмінь та навичок. Іншими словами, їх кількість. Але задіяння

тільки кількісного ряду не дає змоги якісно впливати на учня початкових класів, розвивати його творчі здібності. Тому потрібен новий підхід, який би спирався на якісні утворення в учня, а саме: його задатки, здібності, талант.

В полі зору вчителів початкової школи повинні знаходитись сутнісні сили учнів. Це ті сили психіки, які створили людину та притаманні їй і відсутні у інших, представників тваринного світу. Зокрема, мислення, почуття, уява, їх взаємодія та взаємозв'язок. Саме вони будуть визначати стан реалізації творчих здібностей ваших учнів початкових класів.

Наші роздуми — це не догма, а можливий шлях створення навчальної діяльності, який потребує від вчителя розкриття механізму властивостей здібностей, які реалізуються в творчих досягненнях ваших учнів.

Це допоможе усвідомити, як учень може перетворитись з «одержувача», «споживача», «виконавця» знань, вмінь і навичок на «здобувача», «винахідника», «відкривача», «дослідника» їх. Іншими словами, учень початкових класів стає активною діяльною людиною, яка одержує навчальне задоволення. А там, де воно є, то є «школа радості», а не «школа обов'язку».

З М І С Т

Вступ	1
«ТАЛАНТ» ДО НАРОДЖЕННЯ	3
1. Що відомо про життя до народження	3
2. Що «тисне» на здібності дитини	10
3. Задатки майбутніх здібностей	13
ПЕРШІ КРОКИ	15
1. Життя на межі смерті	15
2. Становлення майбутніх здібностей	20
3. Оцінка психічного розвитку здібностей	23
4. Як розвивати вроджені задатки, реалізуючи їх в здібностях	28
ОСВОЄННЯ СВІТУ ДОРΟΣЛИХ	38
НАВЧАННЯ ЯК СПОСІБ ПІЗНАННЯ СВІТУ	50
1. Початкова освіта і здібності учня	50
2. Психічне здоров'я і творчість	63
КРОКИ ДО МАЙБУТНЬОГО	74
ЛІТЕРАТУРА	76

Навчально-методичне видання

Олександр Кочерга
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДИТИНИ

Видавничо-торговельна фірма „Навчальні посібники”.
253152, м. Київ, просп. Тичини, 17, Тел: 553-98-00.

Оригінал-макет виготовлено ООО „ДІА”.

Віддруковано типографією _____
Наклад _____ Ум. друк. арк. _____ Замовлення _____